

Науково-дослідницька робота студентів педагогічного коледжу як один зі стратегічних напрямів фахової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури

Луцький інститут розвитку людини Університету "Україна"

Постановка наукової проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Підготовка якісно нового фахівця в галузі фізичного виховання, що відповідає запитам сучасного суспільства, неможлива без формування спрямованості студентів на майбутню професійну діяльність і стійкого інтересу до науково-дослідницької роботи.

Аналіз наукової літератури свідчить, що під час вивчення стану готовності майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької роботи необхідно враховувати: якими методами і засобами в навчальному закладі можна ефективно формувати дослідницькі вміння в майбутніх учителів фізичної культури; як у контексті модернізації вищої фізкультурної освіти в педагогічних коледжах робота повинна бути спрямована на підготовку фахівця нового типу; що відображає сталі в педагогічній науці такі поняття, як підготовленість до оздоровчої роботи, інноваційна готовність; володіння різними методами діагностики; готовність до роботи в нових інноваційних освітніх закладах; знання сучасних оздоровчих концепцій і методик виховання особистості фахівця нового типу [3].

Дослідники проблем педагогічної інноватики (В. Г. Ареф'єв, Г. А. Єдинак, С. В. Безкоста, В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова та ін.) намагаються співвіднести поняття нового в педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.

Ю. К. Бабанський вважає, що інноваційні зміни, які сьогодні відбуваються в системі освіти, потребують нових підходів до структури, змісту та методів підготовки майбутніх учителів фізичного виховання для сучасних шкіл, здатних здійснювати продуктивну професійну діяльність на високому науковому та фаховому рівнях [1, 84].

С. С. Салаватова розглядає поняття "інноваційна науково-дослідницька діяльність учителя" як один зі стратегічних напрямів в освіті, який має вирішальне практичне значення. Автор вважає, що відповідно до цього будь-які реформи та інновації у сфері освіти можуть бути реалізовані лише тоді, коли вони внутрішньо прийняті та підтримані педагогами-практиками [4, 192].

Л. І. Іванова вважає, що для організації роботи майбутнього вчителя фізичної культури важлива науково-дослідницька робота. Автор зазначає, що нове народжується в процесі дослідження. У педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які в таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти [2, 138].

Г. О. Шишкін вважає, що тенденція розвитку шкільної фізкультурної освіти повинна бути орієнтована на диференціацію навчання, що вимагає від учителя вмінь проектувати навчально-пізнавальний процес у школі та сприяє максимальному розвитку фізичних, естетичних і творчих здібностей учнів. Автор зазначає, що таке проектування неможливе, якщо в майбутнього вчителя не сформовані вміння, навички науково-дослідницької компетентності [7].

М. І. Фалько вважає, що в сучасній педагогічній реальності існує низка суперечностей: між об'єктивною необхідністю активізації науково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя та її слабким педагогічним забезпеченням в умовах навчання у вищих педагогічних закладах освіти; між змістом підготовки майбутніх учителів фізичної культури до оздоровчої роботи і його реалізацією в практичній діяльності [6, 19]. Автор зауважує, що розв'язання проблеми підготовки майбутніх учителів до науково-дослідницької роботи передбачає створення нової цілісної науково-методичної системи, яка б задовольнила потреби школи в спеціалістах нового типу [7, 19].

О. Федік вважає, що забезпечити високоефективний продуктивний навчальний процес може тільки вчитель, який володіє навичками дослідницької інноваційної роботи, уміє виявити й правильно оцінити не тільки фізичні, а й творчі здібності учнів, знайти найбільш раціональні та достатньо ефективні методи, прийоми організації й проведення навчального процесу. Тому залучення студентів до процесу наукового дослідження повинно відбуватись у взаємодії з викладачем [6, 112].

Ми погоджуємося з думкою Г. В. Ягенської, яка вважає, що науково-дослідницька робота студентів у галузі фізичного виховання вимагає тісної співпраці з викладачем. Об'єктом цієї взаємодії є матеріал дослідження. Роль викладача – розуміти й направляти діяльність студента, через предмет дослідження сприяти опануванню дослідницькими методами, глибокому оволодінню науковою інформацією [8, 342].

Ми вважаємо, що під час упровадження науково-дослідницьких технологій особлива увага повинна приділятися формуванню в студентів умінь, пов'язаних із визначенням індивідуальних здібностей учнів (у тому числі до різних видів спорту), з адаптацією й корекцією процесу засвоєння знань, розвитком пошуково-творчих здібностей та оцінкою результатів навчально-пізнавальної діяльності.

Завдання дослідження:

1) вивчити стан готовності майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької роботи з молодшими школярами;

2) визначити ставлення студентів до видів науково-дослідницької роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою вивчення стану підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької роботи з молодшими школярами та відповідно до завдань дослідження було охоплено за допомогою анкетування 227 студентів педагогічних коледжів, зокрема 129 студентів Луцького педагогічного коледжу (ЛПК) та 98 – Дубнівського педагогічного коледжу (ДПК) Рівненської області.

Оскільки школі потрібен інноваційний учитель-дослідник, ми задали запитання: “Чи вважаєте Ви доцільним застосовувати у своїй майбутній педагогічній діяльності експериментальні методи дослідження?” Дані, подані у таблиці 1, розподілено таким чином: із 227 студентів вважають доцільним застосовувати на практиці експериментальні методи дослідження всього 30,93 % опитаних. 58,59 % опитаних респондентів не вважають доцільним застосовувати у своїй майбутній педагогічній діяльності експериментальні методи дослідження. Важко відповісти на запитання – 15,06 % опитаних.

Таблиця 1

Показник кількості студентів, опитаних щодо доцільності застосування в майбутній педагогічній діяльності експериментальних методів дослідження (%)

Відповідь	Загальний показник	ЛПК	ДПК
		129 осіб	98 осіб
Вважають доцільним	30,93	30,23	31,63
Не вважають доцільним	58,59	68,21	48,97
Важко відповісти	15,06	1,55	28,57

Хвилює той факт, що 68,21 % студентів ЛПК та 48,97 % – ДПК вважають недоцільним застосовувати у своїй майбутній педагогічній діяльності експериментальні методи дослідження, хоча це допоможе виявити фізичну підготовленість учнів і, відповідно, визначити для них оптимальні навантаження; допоможе визначити вплив навчальної діяльності на фізичну працездатність школярів; визначити здібності та нахили молодших школярів щодо різних видів спорту.

Із метою вивчення ставлення студентів до видів науково-дослідницької роботи студентам було задано запитання: “Яким видам науково-дослідницької роботи Ви надасте перевагу?” Аналіз відповідей щодо з'ясування видів науково-дослідницької роботи, необхідних для майбутніх учителів фізичної культури в роботі з молодшими школярами, свідчить, що із 221 студента вважають необхідними вміння визначати здібності та нахили молодших школярів щодо різних видів спорту 91,25 % студентів; вміння планувати й коректувати роботу в оздоровчому напрямі – 79,92 % студентів; діагностику ефективності та результативності навчальних досягнень із фізичного виховання з молодшими школярами – 88,94 %; діагностику фізичного розвитку молодших школярів – 90,01 %; застосування ефективних методів і прийомів розвитку фізичних здібностей учнів – 73,88 %; вміння організувати науково-дослідницьку та конструкторську роботу з використанням комп'ютерної техніки – 66,76 % студентів; вміння діагностувати фізичні показники й вносити певні корективи в навчально-виховний процес у роботі з молодшими школярами – 83,98 %; володіння основами театральної педагогіки – 70,12 %, інноваційна готовність – 65,38 %.

Дослідники проблем фізичного виховання відзначають, що недостатній рівень підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької роботи пов'язаний із тим, що сьогодні в теорії й практиці фізичного виховання має прояв ряд суперечностей: між соціальним замовленням на формування та розвиток фізичної культури сучасного школяра й недосконалістю

науково-методичної бази; між зростанням вимог щодо рівня підготовки спеціаліста з фізичного виховання (педагога) у педагогічному коледжі та низьким рівнем його готовності до реалізації професійно-наукових функцій у практичній діяльності. Тому в процесі дослідження вивчалася думка студентів щодо спрямованості навчальної програми з фізичного виховання. Відповіді на запитання: “Якої спрямованості навчальної програми з фізичного виховання Ви надасте перевагу?”, подані в таблиці 2, розподілилися таким чином: із 227 студентів – 74,35 % усіх опитаних надають перевагу навчальній програмі з фізичного виховання оздоровчої спрямованості; 13,62 % – спортивної спрямованості і 9,09 % – професійно-прикладної спрямованості.

Аналіз даних таблиці 2 свідчить, що найвищий показник кількості студентів, які віддають перевагу навчальній програмі з фізичного виховання оздоровчої спрямованості, мають студенти Луцького педагогічного коледжу – 75,96 %, студенти Дубнівського педагогічного коледжу – 72,74 %. Найвищий показник кількості студентів, які віддають перевагу навчальній програмі спортивної спрямованості, мають студенти ЛПК – 17,05 %; у студентів ДПК цей показник становить 10,20 %. А найвищий показник кількості студентів, які віддають перевагу навчальній програмі з фізичного виховання професійно-прикладної спрямованості, у ДПК – 11,22 %; у студентів ЛПК – 6,97 %.

Таблиця 2

Показник кількості студентів, опитаних щодо спрямованості навчальної програми з фізичного виховання (%)

Відповідь	Загальний показник	ЛПК	ДПК
		129 осіб	98 осіб
Оздоровча	74,35	75,96	72,74
Спортивна	13,62	17,05	10,2
Професійно-прикладна)	9,09	6,97	11,22

Висновки. Формування навичок науково-дослідницької роботи у випускників педагогічних коледжів варто розглядати як один зі стратегічних напрямів фахової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. Проведені нами дослідження показали, що такі навички не формуються автоматично, їх необхідно цілеспрямовано та систематично розвивати протягом усього періоду навчання студента в педагогічному коледжі.

Аналіз результатів проведеного анкетування дає можливість стверджувати, що майбутні фахівці фізичної культури мають низький рівень готовності до науково-дослідницької роботи з молодшими школярами. Водночас студенти педагогічних коледжів віддають перевагу таким видам науково-дослідницької роботи: вмінню визначати здібності на нахили молодших школярів щодо різних видів спорту, умінню планувати й коректувати роботу в оздоровчому напрямі, діагностувати фізичний розвиток молодших школярів та ефективність навчальних досягнень із фізичного виховання.

Більшість студентів педагогічних коледжів вважають що фізичне виховання молодших школярів у сучасних умовах повинно мати оздоровчу спрямованість.

Література

- Бабанский Ю. К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса : методологические основы / Ю. К. Бабанский. – М. : Просвещение, 1982. – 192 с.
- Іванова Л. І. Педагогічні умови ефективності формування готовності студентів до творчої професійної діяльності / Л. І. Іванова // Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : зб. наук. пр. – Вип. 4. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ, 2000. – С. 138–142.
- Кричфалушій М. В. Готовність майбутнього спортивного педагога до науково-дослідницької діяльності / М. В. Кричфалушій // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 1. – С. 192–194.
- Салаватова С. С. Интенсификация подготовки учителя в педвузе на основе сближения учебной и будущей профессиональной деятельности : дис. ... канд. пед. наук / С. С. Салаватова. – Казань, 1991. – 215 с.
- Фалько М. І. Автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; М. І. Фалько. – К., 2005. – 19 с.
- Федик О. Вплив змістовно-динамічних характеристик мотиваційної сфери студента факультету фізичного виховання на його професійне становлення // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. в галузі фіз. культури і спорту / Федик О. – Л. : НВФ “Українські технології”, 2003. – Т. 2. – С. 112–117.
- Шишкін Г. О. – Режим доступу : http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_4_2000/10.doc

Ягенська Г. В. Співпраця вчителя і учні у процесі науково-дослідницької роботи як шлях до саморозвитку особистості : матеріали наук.-метод. посіб. / Г. В. Ягенська // Орієнтація на особистість. – Луцьк, 2006. – С. 342–134.

Анотації

У статті з'ясовано ставлення майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької роботи.

Ключові слова: *фізичне виховання, науково-дослідницька робота, студенти педагогічних коледжів, фахова підготовка, інноваційна фізична культура.*

Наталія Денисенко. Научно-исследовательская работа со студентами педагогического колледжа как одно из стратегических направлений профессиональной подготовки будущего учителя физической культуры. *В статье выяснено отношение будущих учителей физической культуры к научно-исследовательской работе.*

Ключевые слова: *физическое воспитание, научно-исследовательская работа, студенты педагогических колледжей, профессиональная подготовка, инновационная физическая культура.*

Nataliya Denysenko. Scientific-Research Work with the Students of the Pedagogical College as a Main Element of a Professional Training of a Future Physical Culture Teacher. *In the article the attitude of future physical culture teachers to a scientific-research work is clarified.*

Key words: *physical culture, scientific-research work, students of pedagogical colleges, professional training, innovation physical culture.*